

УДК 657.1:378:33

DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.3.17>

JEL Classification: M40, N30, O15

Свиноус І.В.,

*д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування,**ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0346-1596>,**Білоцерківський національний аграрний університет,**Туржанський В.А.,**канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку та фінансів,**ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7920-8389>,**Хома Д.М.,**канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку та фінансів,**ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2298-8705>,**Університет економіки і підприємництва, м. Хмельницький*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ: ВИКЛИКИ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

Svynous I.V.,

*dr.sc.(econ.), professor,**professor at the department of accounting and taxation,**Bila Tserkva National Agrarian University,**Turzhanskyi V.A.,**cand.sc.(econ.), assoc. prof., associate**professor at the department of accounting and finance,**Khoma D.M.,**cand.sc.(econ.), assoc. prof.,**associate professor at the department of accounting and finance,**University of Economics and Entrepreneurship, Khmelnytskyi*

ACCOUNTING AS A TOOL FOR FINANCIAL LITERACY: CHALLENGES FOR ECONOMIC EDUCATION

Постановка проблеми. Фінансова грамотність розглядається як одна з ключових компетентностей XXI століття, адже вона визначає здатність людини приймати обґрунтовані фінансові рішення, ефективно управляти доходами й витратами, оцінювати ризики та формувати стратегії особистого і сімейного добробуту. У сучасному світі, де фінансові інструменти стають дедалі складнішими, а глобальні виклики – більш непередбачуваними, фінансова грамотність є не лише особистим умінням, але й суспільним ресурсом, що забезпечує стійкість економіки та соціальної сфери.

В умовах глобалізації та цифровізації економіки роль фінансової грамотності посилюється: використання цифрових технологій у банківській сфері, поширення онлайн-платежів, розвиток фінтех-сервісів та електронної комерції потребують від населення нових знань та навичок. Додатково, війна в Україні наочно продемонструвала критичну значущість уміння раціонально управляти фінансами для виживання й адаптації домогосподарств, а також для збереження стійкості бізнесу. Нестабільність доходів, руйнування традиційних економічних зв'язків і необхідність прийняття швидких рішень у кризових умовах актуалізували питання формування практичної фінансової компетентності на всіх рівнях.

У цьому контексті бухгалтерський облік постає не лише як вузько професійна дисципліна, а як універсальний інструмент розвитку фінансової грамотності. Саме облік забезпечує прозору інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух капіталу та ресурсів, що дає змогу приймати обґрунтовані управлінські рішення як у бізнесі, так і на рівні домогосподарств. Знання основ бухгалтерського обліку сприяє формуванню навичок планування бюджету, оцінки альтернативних сценаріїв використання ресурсів, контролю фінансових потоків і довгострокового прогнозування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Класичні теорії людського капіталу Т. В. Шульца, Г. С. Беккера та Дж. Мінсера обґрунтовують зв'язок між інвестиціями в освіту, навички та економічні

результати індивіда [1–3]. Інституційні підходи Д. К. Норта, О. Е. Вільямсона та Герберта А. Саймона підкреслюють визначальну роль правил, стимулів і механізмів прийняття рішень в економіці, що робить бухгалтерський облік важливим каналом формування економічної поведінки та раціональності [4; 5; 6]. Праці Р. Н. Ентоні та Ч. Т. Хорнгрена доводять еволюцію бухгалтерського обліку від «обліку фактів» до аналітичної управлінської моделі, що прямо корелює зі складовими фінансової грамотності студентів та майбутніх фахівців [7; 8; 9]. Звіти OECD/INFE та World Bank демонструють глобальний дефіцит фінансової грамотності та актуалізують необхідність оновлення змісту економічної освіти через інтеграцію аналітичного обліку, цифрових платформ та практикоорієнтованих методик навчання [10-13]. Українські автори (С. Л. Безручук, Л. П. Радченко, В. В. Козик, П. Лебедик та ін.) підкреслюють потребу трансформації методичних підходів і розвитку компетентнісної моделі підготовки бухгалтерів в умовах діджиталізації та зміни вимог ринку праці [14-17].

Постановка завдання. Метою статті є визначення ролі бухгалтерського обліку у формуванні фінансової грамотності, обґрунтування його значення для особистісного та професійного розвитку, а також окреслення основних викликів, які постають перед економічною освітою України у процесі інтеграції у світовий освітній та економічний простір.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науковій літературі фінансова грамотність визначається як сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного управління особистими та корпоративними фінансами, забезпечення раціональної поведінки економічних агентів у довгостроковій перспективі та формування стійкого фінансового середовища. Вона включає не лише розуміння базових фінансових категорій, але й здатність адаптуватися до динамічних змін ринку, оцінювати ризики й приймати рішення в умовах невизначеності.

Класики теорії людського капіталу Т. Шульц та Г. Беккер підкреслювали ключову роль освіти у зростанні економічної ефективності, вказуючи, що інвестиції в знання та компетентності підвищують продуктивність праці та соціальну мобільність [1; 2]. У розвиток цих ідей Дж. Мінсер та А. Сен акцентували увагу на зв'язку між рівнем освіти, якістю життя та економічною безпекою [3; 18]. Таким чином, фінансова грамотність розглядається як складова людського капіталу, яка безпосередньо впливає на конкурентоспроможність як індивіда, так і держави.

У сфері обліку Р. Ентоні та В. Макарович визначали бухгалтерський облік як багатовимірну інформаційну систему, яка виконує не лише функцію контролю й звітності, а й є засобом комунікації між економічними агентами, формуючи основу для ухвалення управлінських рішень [7; 19]. Д. Норт та О. Вільямсон у межах інституціональної економіки наголошували, що облік виконує роль інституційного механізму зниження транзакційних витрат і забезпечення довіри у взаємодії суб'єктів ринку [4; 5].

Сучасні підходи міжнародних організацій, зокрема OECD та Світового банку, інтегрують фінансову грамотність у ширший контекст сталого розвитку, фінансової інклюзії та економічної безпеки. За визначенням OECD, фінансова грамотність є «поєднанням обізнаності, знань, навичок, ставлення та поведінки, необхідних для прийняття обґрунтованих фінансових рішень та досягнення фінансового добробуту» [10]. У рекомендаціях Світового банку наголошується на необхідності посилення фінансової освіти як інструменту подолання соціально-економічних нерівностей і забезпечення доступу до фінансових ресурсів для вразливих груп населення.

У методології викладання бухгалтерського обліку виділяються компетентнісний, практико-орієнтований та інтегрований підходи. Компетентнісний підхід орієнтується на формування у студентів здатності застосовувати знання для вирішення практичних завдань; практико-орієнтований передбачає тісний зв'язок із реальними бізнес-кейсами, що формує прикладні навички управління фінансами; інтегрований підхід дозволяє поєднати фундаментальні знання з міждисциплінарними аспектами, такими як цифрові технології, поведінкова економіка та ризик-менеджмент. На думку українських учених, саме комплексне поєднання цих підходів дає змогу забезпечити якісну підготовку фахівців, здатних не лише вести облік, але й сприяти розвитку фінансової культури суспільства [14].

Отже, сучасна наукова дискусія навколо фінансової грамотності демонструє її багатовимірність та інтегративний характер: від класичної економічної теорії й інституціоналізму до прикладних аспектів бухгалтерського обліку та освітньої методології.

Бухгалтерський облік, будучи «мовою бізнесу», виступає універсальним інструментом формування базових фінансових компетентностей, адже саме через систему обліку забезпечується об'єктивне відображення господарських процесів, ресурсів та результатів діяльності. Він надає основу для розвитку ключових умінь, без яких неможлива фінансова грамотність сучасної людини. До основних аспектів, що інтегрують бухгалтерський облік і фінансову грамотність, належать:

—уміння складати та аналізувати бюджет – на рівні як домогосподарств, так і підприємств, що дозволяє визначати пріоритети у використанні фінансових ресурсів;

—здатність оцінювати доходи, витрати й фінансові результати, що є фундаментом для прийняття стратегічних і тактичних рішень;

—розуміння принципів управління активами й зобов'язаннями, необхідних для підтримання фінансової рівноваги та довгострокової стабільності;

—формування навичок контролю за витратами, які сприяють раціоналізації ресурсів і зменшенню ризику неплатоспроможності;

—інтерпретація фінансової звітності, що забезпечує прозорість діяльності та створює підґрунтя для довіри з боку інвесторів, кредиторів і суспільства.

На думку Р. Ентоні, бухгалтерський облік є «системою передачі економічної інформації», завдяки якій фінансова грамотність стає прикладним інструментом управління [8]. Л. Радченко наголошує, що облік у сучасних умовах виконує функцію не лише реєстрації фактів господарського життя, а й навчання економічному мисленню [15]. Дж. Хорнгрен у своїх працях підкреслював, що саме через облік формуються навички аналізу й контролю, які необхідні майбутнім управлінцям [9].

У сфері підприємницької освіти фінансова грамотність, що формується через засвоєння принципів бухгалтерського обліку, виступає основою для розвитку фінансової культури, здатності прогнозувати результати діяльності й відповідально ставитися до використання ресурсів.

Сучасні дослідження також підтверджують, що облікова підготовка є ключовим чинником формування фінансової грамотності молоді [11]. Вона допомагає поєднати теоретичні знання з навичками ухвалення фінансових рішень, сприяє розвитку критичного мислення та економічної відповідальності.

Таким чином, бухгалтерський облік виконує подвійну роль: він є і професійною основою для підготовки спеціалістів, і соціально-освітнім інструментом, що забезпечує зростання рівня фінансової грамотності суспільства загалом.

Попри важливу роль бухгалтерського обліку у формуванні фінансової грамотності, економічна освіта в Україні стикається з низкою викликів, що суттєво обмежують її ефективність та впливають на підготовку конкурентоспроможних фахівців:

—низький рівень базової фінансової грамотності населення. За даними НБУ та OECD, лише близько 40 % дорослих українців володіють елементарними фінансовими знаннями, що є серйозним бар'єром для формування фінансової культури. На думку експертів Світового банку, фінансова необізнаність населення знижує інвестиційну активність, обмежує підприємницькі ініціативи та створює ризики для фінансової стабільності країни [12];

—відрив теоретичної підготовки від практичних навичок студентів. Багато університетських програм з економіки та обліку орієнтовані переважно на академічний підхід, без достатнього відпрацювання практичних кейсів і навичок;

—недостатнє використання цифрових інструментів і програмного забезпечення у навчанні обліку. Попри стрімку цифровізацію фінансової сфери, у багатьох українських ЗВО досі застосовуються застарілі підходи. М. Пшенична підкреслює, що цифровізація обліку та впровадження ERP-систем (1С:Підприємство, SAP, BAS, AgriChain) у навчальний процес є ключовим фактором формування практичних компетенцій майбутніх економістів [20];

—відсутність наскрізної інтеграції фінансової грамотності у програми ЗВО. Науковці наголошують, що фінансова грамотність має стати наскрізною компетентністю у всіх освітніх програмах економічного спрямування [21]. Її інтеграція в навчальні плани забезпечує формування у студентів не лише професійних знань, але й практичних навичок управління особистими та корпоративними фінансами;

—вплив війни та кризових умов на освітні програми. Збройна агресія Росії спричинила масштабні виклики для економічної освіти: переміщення студентів і викладачів, руйнування інфраструктури, необхідність швидкої адаптації навчальних планів до нових реалій. Як зазначає В. Козик, сучасна економічна освіта в умовах воєнної нестабільності має бути гнучкою та кризостійкою, формуючи у студентів здатність до антикризового фінансового управління [16].

Таким чином, сучасні науковці сходяться на думці, що для підвищення ролі бухгалтерського обліку у формуванні фінансової грамотності необхідно здійснити системні зміни: від модернізації програм ЗВО та впровадження цифрових інструментів до інтеграції фінансової освіти у ширший контекст стійкого розвитку та національної безпеки.

Ці проблеми вимагають системних змін у методології викладання облікових дисциплін, які повинні орієнтуватися не лише на засвоєння теоретичних знань, а й на формування прикладних компетентностей. Важливо інтегрувати у навчальний процес цифрові інструменти, сучасне програмне забезпечення та практичні кейси, що відображають реальні бізнес-ситуації. Освітні програми мають передбачати наскрізний розвиток фінансової грамотності, поєднуючи облік із управлінням ризиками, інвестуванням та плануванням ресурсів. Значну увагу слід приділяти міждисциплінарному підходу, який поєднує бухгалтерський облік з економікою, правом, інформаційними технологіями та менеджментом. Така модернізація сприятиме підготовці фахівців, здатних ухвалювати обґрунтовані фінансові рішення та ефективно діяти в умовах нестабільності.

Сучасна економічна освіта потребує інноваційних підходів, які б відповідали вимогам ринку праці та глобальним освітнім тенденціям. Серед найбільш перспективних напрямів можна виокремити кілька ключових векторів модернізації:

1. Використання кейс-методу та бізнес-симуляцій для набуття практичних навичок. Вони дозволяють студентам опановувати облік через вирішення реальних проблем підприємств, розвивати аналітичне мислення та навички прийняття рішень. Як зазначає Г. Саймон, навчання через моделювання ситуацій сприяє формуванню «економічної логіки» управління [6].

2. Впровадження ERP-систем (SAP, 1C, BAS, Oracle NetSuite) у навчальний процес. Це не лише ознайомлює студентів з інструментами, які широко застосовуються в бізнесі, а й формує готовність працювати в цифровому середовищі. Г. Азаренков підкреслює, що інтеграція таких систем у підготовку бухгалтерів та економістів дає змогу «перенести навчання з площини теоретичних конструкцій у площину цифрових бізнес-процесів» [22].

3. Застосування фінансових ігор та онлайн-симуляторів (Financial Literacy Games, Accounting Simulations, Business Strategy Games). Вони підвищують мотивацію до навчання та дозволяють відпрацювати навички управління бюджетом, контролю витрат і стратегічного планування у безпечному середовищі. На думку Тодріної І.А. та Євсєєва С.В., ігрові методики сприяють не лише кращому засвоєнню матеріалу, а й розвитку емоційного інтелекту в управлінні фінансами [23].

4. Використання дуальної освіти та партнерства з бізнесом. Залучення студентів до практичної роботи на підприємствах під час навчання дозволяє поєднувати теоретичні знання з практичним досвідом.

5. Інтеграція міжнародного досвіду викладання бухгалтерського обліку в освітні програми (ЄС, США, Канада, Японія). У світовій практиці акцент робиться на міждисциплінарності, цифрових технологіях та ESG-компетентностях. Дослідження OECD підтверджують, що залучення студентів до глобальних освітніх практик підвищує їхню здатність діяти в умовах невизначеності та глобалізованого ринку [13].

На думку українських учених, поєднання інноваційних освітніх технологій із традиційними формами навчання створює унікальні умови для розвитку фінансової грамотності та формування висококваліфікованих фахівців [17]. Таким чином, інноваційні підходи в підготовці майбутніх економістів і бухгалтерів не лише розширюють інструментарій навчання, а й підсилюють його виховну функцію, формуючи фінансову культуру та відповідальність, що є основою сталого розвитку суспільства.

Формування фінансової грамотності в Україні має стати стратегічним завданням економічної освіти, адже саме вона визначає здатність суспільства адаптуватися до викликів глобалізації, війни та цифрової трансформації. Серед ключових напрямів розвитку можна виокремити кілька пріоритетів:

—створення інтегрованих програм з бухгалтерського обліку та фінансової грамотності. Вони мають поєднувати академічну підготовку з прикладними аспектами управління особистими й корпоративними фінансами;

—розробка стандартів фінансової освіти на основі міжнародних практик та МСФЗ. Інтеграція української освіти у світовий простір вимагає гармонізації навчальних програм з вимогами міжнародних стандартів фінансової звітності, рекомендаціями OECD та Світового банку;

—посилення ролі держави, професійних асоціацій (Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ), Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC)) та громадських ініціатив у популяризації фінансової культури. Важливим завданням є залучення до освітнього процесу не лише закладів вищої освіти, а й громадських організацій, міжнародних фондів та професійних об'єднань, які можуть стати платформою для обміну знаннями та просування фінансової грамотності серед широких верств населення;

—цифрова трансформація освітнього процесу та створення інтерактивних платформ для навчання. Використання ERP-систем, онлайн-курсів, симуляторів та мобільних додатків дозволяє зробити фінансову освіту більш доступною й орієнтованою на практику. Дослідження OECD показують, що застосування цифрових технологій у фінансовій освіті суттєво підвищує рівень засвоєння знань і сприяє формуванню навичок управління фінансами в реальному часі.

Науковці наголошують, що лише комплексне поєднання цих елементів – інтегрованих програм, міжнародних стандартів, інституційної підтримки та цифрових технологій – здатне забезпечити формування нової генерації фахівців. Нині стратегічна мета полягає не лише у підготовці бухгалтерів чи економістів, а у вихованні фінансово грамотних громадян, здатних приймати раціональні рішення у глобальному середовищі.

Таким чином, формування фінансової грамотності в Україні слід розглядати як багаторівневий процес, що поєднує державну політику, професійну освіту, міжнародну інтеграцію та цифровізацію, створюючи умови для сталого розвитку економіки й підвищення добробуту населення.

Висновки з проведеного дослідження. Бухгалтерський облік є потужним інструментом формування фінансової грамотності, оскільки він поєднує у собі аналітичну, інформаційну та виховну

функції. Її інтеграція у систему економічної освіти дозволяє не лише забезпечити професійну підготовку майбутніх бухгалтерів та економістів, а й створити підґрунтя для розвитку загальної фінансової культури суспільства. Завдяки обліку студенти отримують не просто знання про правила ведення господарської діяльності, а й навички аналізу доходів і витрат, управління ресурсами та прогнозування фінансових результатів, що є фундаментом фінансової грамотності кожного громадянина.

Виклики сучасності – цифровізація, війна, глобалізація – зумовлюють необхідність оновлення змісту та методів викладання облікових дисциплін. Як наголошують українські та зарубіжні науковці, у сучасних умовах навчання має виходити за межі класичної теорії та орієнтуватися на практико-орієнтовані завдання, симуляції бізнес-процесів, використання ERP-систем та цифрових платформ. Війна продемонструвала важливість умінь управляти ризиками, забезпечувати фінансову стійкість та швидко адаптуватися до кризових умов, що має бути інтегровано у сучасні програми економічної освіти.

Поєднання ринкових і державних механізмів, інноваційних педагогічних технологій і міжнародного досвіду створює умови для підвищення ефективності підготовки фахівців та модернізації всієї системи економічної освіти в Україні. При цьому особливе значення має співпраця університетів з бізнесом і професійними асоціаціями (ФПБАУ, IFAC), а також запозичення кращих практик ЄС і США. Це сприятиме формуванню конкурентоспроможних кадрів, які не лише володітимуть професійними знаннями, а й зможуть розвивати фінансову грамотність як суспільну цінність.

Таким чином, бухгалтерський облік у системі освіти слід розглядати як стратегічний елемент розвитку людського капіталу, що забезпечує фінансову стійкість особистості, підприємства та держави в цілому.

Література

1. Schultz T. W. Investments in Human Capital: The Role of Education and of Research. New York : The Free Press, 1971. 272 p.
2. Becker G. S. Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education. New York : Columbia University Press, 1964. 390 p.
3. Mincer J. Schooling, Experience, and Earnings. New York : National Bureau of Economic Research, 1974. 152 p.
4. North D. C. Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. 159 p.
5. Williamson O. E. The Economic Institutions of Capitalism: Firms, Markets, Relational Contracting. New York : Free Press, 1985. 450 p.
6. Simon H. A. Administrative Behavior: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations. New York : Macmillan, 1947. 259 p.
7. Anthony R. N. Planning and Control Systems: A Framework for Analysis. Boston : Harvard University, Graduate School of Business Administration, 1965. 192 p.
8. Anthony R. N. Management Accounting: Text and Cases. Homewood, IL : Richard D. Irwin, 1956. 550 p.
9. Horngren C. T. Cost Accounting: A Managerial Emphasis. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall, 1962. 450 p.
10. OECD/INFE 2020 International Survey of Adult Financial Literacy. Paris : OECD Publishing, 2020. 75 p.
11. Financial Capability and Youth: A Review of Global Evidence. Washington, DC : World Bank, 2018. 98 p.
12. Enhancing Financial Capability and Inclusion in Ukraine: A Demand-Side Assessment. Washington, DC : World Bank, 2022. 146 p.
13. OECD Skills Outlook 2021: Learning for Life. Paris : OECD Publishing, 2021. 340 p.
14. Безручук С. Л. Напрями удосконалення методики викладання бухгалтерського обліку студентам економічних спеціальностей. *Вісник ЖДТУ: Економіка, управління та адміністрування*. 2013. № 1(63). С. 25–28.
15. Радченко Л. П., Соляр В. В. Формування економічного мислення в контексті інноваційного розвитку суспільства. New knowledge: strategies and technologies for teaching young people : Proceedings of the XV International Scientific and Practical Conference, Lisbon, Portugal, April 16–19, 2024. Lisbon, 2024. Рр. 81–83.
16. Козик В. В., Селюченко Н. Є. Вища економічна освіта і потреби сучасного ринку праці. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2024. Том 6. № 1. С. 215–224.
17. Лебедик П. Трансформація компетенцій бухгалтерів як елементу обліково-аналітичного забезпечення. *Вісник Економіки*. 2025. № 2. С. 173–185.

18. Sen A. Development as Freedom. New York : Alfred A. Knopf, 1999. 366 p.
19. Макарович В. К., Матюха М. М., Григоревська О. О. Створення інтегрованої системи обліку та аналізу у цифровому середовищі підприємства. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/669> (дата звернення: 02.08.2025).
20. Пшенична М. В. Інформаційні системи в обліку, аналізі та аудиті: теорія, методика застосування : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец. 071 Облік і оподаткування / наук. кер. А. О. Фатенок-Ткачук ; Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 57 с.
21. Огнівко Л. В. Професійна підготовка магістрів економічного профілю у вищих навчальних закладах США. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». 2011. № 3. С. 135–139.
22. Азаренков Г. Ф. Трансформація обліково-аналітичної складової підготовки фахівців в умовах цифрової економіки. *Innovations in the Education of the Future: Integration of Humanities, Technical and Natural Sciences* : International collective monograph. FIT CTU in Prague, 2023. PP. 36–54.
23. Тодріна І. А., Євсєєв С. В. Економічна освіта й економічна культура суспільства: сутність та особливості. *Новий Колегіум*. 2016. № 4. С. 20–25.

References

1. Schultz, T.W. (1971), Investments in Human Capital: The Role of Education and of Research, The Free Press, New York, USA, 272 p.
2. Becker, G.S. (1964), Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education, Columbia University Press, New York, USA, 390 p.
3. Mincer, J. (1974), Schooling, Experience, and Earnings, National Bureau of Economic Research, New York, USA, 152 p.
4. North, D.C. (1990), Institutions, Institutional Change and Economic Performance, Cambridge University Press, Cambridge, USA, 159 p.
5. Williamson, O.E. (1985), The Economic Institutions of Capitalism: Firms, Markets, Relational Contracting, Free Press, New York, USA, 450 p.
6. Simon, H.A. (1947), Administrative Behavior: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations, Macmillan, New York, 259 p.
7. Anthony, R.N. (1965), Planning and Control Systems: A Framework for Analysis, Harvard University, Graduate School of Business Administration, Boston, USA, 192 p.
8. Anthony, R.N. (1956), Management Accounting: Text and Cases, Richard D. Irwin, Homewood, IL, USA, 550 p.
9. Horngren, C.T. (1962), Cost Accounting: A Managerial Emphasis, Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ, USA, 450 p.
10. OECD (2020). OECD/INFE 2020 International Survey of Adult Financial Literacy. OECD Publishing, Paris, France, 75 p.
11. World Bank (2018), Financial Capability and Youth: A Review of Global Evidence, DC: World Bank, Washington, USA, 98 p.
12. World Bank (2022), Enhancing Financial Capability and Inclusion in Ukraine: A Demand-Side Assessment, DC: World Bank, Washington, 146 p.
13. OECD (2021), OECD Skills Outlook 2021: Learning for Life, OECD Publishing, Paris, France, 340 p.
14. Bezruchuk, S.L. (2013), "Directions for improving the methodology of teaching accounting to students of economic specialties", *Visnyk ZhDTU: Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, no.1(63), pp. 25–28.
15. Radchenko, L.P. and Soliar, V.V. (2024), Formation of economic thinking in the context of innovative development of society. *New knowledge: strategies and technologies for teaching young people* : Proceedings of the XV International Scientific and Practical Conference, Lisbon, Portugal, April 16–19, 2024, Lisbon, pp. 81–83.
16. Kozyk, V.V. and Seliuchenko, N.Ye. (2024), "Higher economic education and the needs of the modern labor market", *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku*, Vol. 6, no. 1, pp. 215–224.
17. Lebedyk, P. (2025), "Transformation of accountants' competencies as an element of accounting and analytical support", *Visnyk Ekonomiky*, no. 2, pp. 173-185.
18. Sen, A. (1999), Development as Freedom, Alfred A. Knopf, New York, USA, 366 p.
19. Makarovych, V.K., Matiukha, M.M. and Hryhorevska, O.O. (2025), "Creation of an integrated accounting and analysis system in the digital environment of the enterprise", *Aktualni pyttannia ekonomichnykh nauk*, available at: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/669> (access date August 02, 2025).

20.Pshenychna, M.V. (2024), "Information systems in accounting, analysis and audit: theory, application methods", *roboata na zdobuttia kvalifikatsiinoho stupenia mahistra : spets. 071 Oblik i opodatkuvannia, nauk. ker. A. O. Fatenok-Tkachuk, Volynskyi natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky, Lutsk, Ukraine*, 57 p.

21.Ohnyvko, L.V. (2011), "Professional training of masters of economic profile in higher educational institutions of the USA", *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu "Ukraina"*, no. 3, pp. 135-139.

22.Azarenkov, H.F. (2023), Transformation of the accounting and analytical component of specialist training in the digital economy. *Innovations in the Education of the Future: Integration of Humanities, Technical and Natural Sciences* : International collective monograph, Praga, pp. 36-54.

23.Todrina, I.A. and Yevsieiev, S.V. (2016), "Economic education and economic culture of society: essence and features", *Novyi Kolehium*, no. 4, pp. 20–25.

Свиноус І.В., Туржанський В.А., Хома Д.М.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ: ВИКЛИКИ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

Мета. Визначення ролі бухгалтерського обліку у формуванні фінансової грамотності, обґрунтування його значення для особистісного та професійного розвитку, а також окреслення основних викликів, які постають перед економічною освітою України у процесі інтеграції у світовий освітній та економічний простір.

Методика дослідження. У статті застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. Методи аналізу та синтезу використано для розкриття сутності бухгалтерського обліку як інструмента формування фінансової грамотності та визначення його місця у системі економічної освіти. Порівняльний метод дав змогу зіставити міжнародний і вітчизняний досвід викладання облікових дисциплін та інтеграції їх у навчальні програми. Структурно-логічний підхід використано для систематизації сучасних викликів і тенденцій розвитку облікової освіти. Додатково застосовано елементи статистичного аналізу та контент-аналізу освітніх документів і наукових публікацій для оцінки ефективності освітніх практик у контексті підвищення фінансової грамотності.

Результати дослідження. Дослідження показало, що бухгалтерський облік виступає важливим інструментом формування фінансової грамотності, оскільки забезпечує практичні знання з управління фінансами та прийняття економічних рішень. Виявлено, що інтеграція облікових дисциплін у навчальні програми підвищує здатність студентів орієнтуватися у фінансових потоках та критично оцінювати економічну інформацію. Порівняння міжнародного та українського досвіду свідчить про необхідність адаптації освітніх практик до вимог глобалізованого ринку.

Наукова новизна результатів дослідження. У статті вперше обґрунтовано роль бухгалтерського обліку як системного інструмента підвищення фінансової грамотності здобувачів економічної освіти. Запропоновано інтеграційний підхід, що передбачає поєднання традиційних облікових дисциплін із цифровими технологіями та інноваційними освітніми практиками. Уточнено сутність фінансової грамотності у контексті економічної освіти, де наголос робиться на практичних компетентностях у сфері аналізу й управління фінансовими потоками. Виявлено специфічні виклики для української системи вищої освіти, пов'язані з адаптацією до міжнародних стандартів та цифровізації. Сформульовано концептуальні засади удосконалення навчальних програм з обліку як бази для підвищення конкурентоспроможності випускників на глобальному ринку праці.

Встановлено, що ключовими викликами залишаються цифровізація обліку, оновлення змісту дисциплін та підготовка викладачів до нових освітніх підходів. Загалом результати підтверджують, що модернізація бухгалтерської освіти є необхідною умовою підвищення фінансової грамотності молоді та зміцнення економічної освіти в Україні.

Практична значущість результатів дослідження. Отримані результати мають прикладне значення для удосконалення навчальних програм з бухгалтерського обліку у закладах вищої освіти економічного профілю. Запропоновані підходи можуть бути використані при розробленні курсів і методичних матеріалів, спрямованих на формування фінансової грамотності студентів. Результати можуть бути використані викладачами, адміністраціями університетів та органами освітньої політики для підвищення якості економічної освіти.

Ключові слова: бухгалтерський облік, фінансова грамотність, економічна освіта, цифровізація, освітні програми, компетентності, фінансова стабільність.

Svynous I.V., Turzhanskyi V.A., Khoma D.M.

ACCOUNTING AS A TOOL FOR FINANCIAL LITERACY: CHALLENGES FOR ECONOMIC EDUCATION

Purpose. The aim of the article is to determine the role of accounting in the formation of financial literacy, to substantiate its importance for personal and professional development, and to outline the main challenges facing economic education in Ukraine in the process of integration into the global educational and

economic space.

Methodology of research. The article uses a bunch of general scientific and special methods of cognition. Methods of analysis and synthesis are used to reveal the essence of accounting as a tool for building financial literacy and figuring out its place in the economic education system. The comparative method made it possible to compare international and domestic experience in teaching accounting disciplines and integrating them into educational programmes. A structural and logical approach was used to systematise contemporary challenges and trends in the development of accounting education. In addition, elements of statistical analysis and content analysis of educational documents and scientific publications were used to assess the effectiveness of educational practices in the context of improving financial literacy.

Findings. The study showed that accounting is an important tool for developing financial literacy, as it provides practical knowledge of financial management and economic decision-making. It was found that the integration of accounting disciplines into educational programmes increases students' ability to navigate financial flows and critically evaluate economic information. A comparison of international and Ukrainian experience indicates the need to adapt educational practices to the requirements of the globalised market. It has been established that the key challenges remain the digitisation of accounting, updating the content of disciplines and preparing teachers for new educational approaches. Overall, the results confirm that the modernisation of accounting education is a necessary condition for improving the financial literacy of young people and strengthening economic education in Ukraine.

Originality. The article substantiates for the first time the role of accounting as a systemic tool for improving the financial literacy of students of economics. An integrative approach is proposed, which involves combining traditional accounting disciplines with digital technologies and innovative educational practices. The essence of financial literacy in the context of economic education is clarified, with an emphasis on practical competencies in the analysis and management of financial flows. Specific challenges for the Ukrainian higher education system related to adaptation to international standards and digitalisation are identified. The conceptual foundations for improving accounting curricula as a basis for increasing the competitiveness of graduates in the global labour market are formulated.

It was found that the key challenges remain the digitalization of accounting, updating the content of disciplines, and training teachers for new educational approaches. Overall, the results confirm that the modernization of accounting education is a necessary condition for increasing the financial literacy of young people and strengthening economic education in Ukraine.

Practical value. The obtained results have practical significance for improving accounting curricula in higher education institutions with an economic profile. The proposed approaches can be used in the development of courses and teaching materials aimed at developing students' financial literacy. The results can be used by teachers, university administrations and educational policy bodies to improve the quality of economic education.

Key words: accounting; financial literacy; economic education; accounting training; digitalisation; educational programmes; competencies; financial stability.

Дата надходження рукопису: 22.08.2025

Дата прийняття рукопису до друку: 18.09.2025

Дата публікації: 30.09.2025